SpelenderWijs

Beleidskader Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)
Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland

Mei 2020

1. Inleiding

Als kinderen zich op een goede manier ontwikkelen en ontplooien, maken ze in de toekomst meer kans op succesvolle levensloop-, school- en arbeidsloopbanen. Een goede start is het halve werk. Helaas krijgen niet alle kinderen dezelfde kansen om zich optimaal te ontwikkelen. Dit heeft onder andere te maken met de situatie en omgeving waarin zij opgroeien.

Doel:
In de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland (OWO) streven we ernaar de kansengelijkheid van kinderen te vergroten.

Dit beleidsplan gaat over voorschoolse voorzieningen, peuteropvang, kinderopvang en voor- en vroegschoolse educatie. Hiermee wordt bedoeld:

1. Voorschoolse voorzieningen: kinder- en peuteropvang. Aangeboden door professionele aanbieders die geregistreerd staan in het landelijk register kinderopvang (LRK).
2. Peuteropvang: Aanbod dat zich met name richt op het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen, gedurende een beperkt aantal dagdelen per week.
3. Kinderopvang: Aanbod dat zich richt op de verzorging (eet-, slaap-, en verschoningsmomenten) en het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen. De duur is afhankelijk van de opvangbehoeften van ouders.
4. Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE): Aanbod dat zich richt op zogenaamde doelgroepkinderen van 2,5 tot 6 jaar met een VVE-indicatie.

Onderwijskansenbeleid
Onderwijs draagt bij aan de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. Landelijk wordt ingezet op gelijke onderwijskansen voor alle kinderen. Om dit te realiseren hebben gemeenten vanuit het Rijk twee taken op het gebied van voorschoolse voorzieningen. De eerste taak is de verantwoordelijkheid om in een toegankelijk, dekkend en kwalitatief hoogwaardig aanbod voorschoolse voorzieningen te voorzien. Specifiek voor ouders die niet in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag van de Belastingdienst. De tweede taak heeft betrekking op een toegankelijk, dekkend en kwalitatief hoogwaardig VVE-aanbod op voorschoolse voorzieningen als voorbereiding op het onderwijs.

In de OWO-gemeenten streven we ernaar zoveel mogelijk kinderen deel te laten nemen aan voorschoolse voorzieningen. Deelname aan een voorschoolse voorziening heeft een positief effect op de motorische-, cognitieve-, taal-en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen. Daarnaast stimuleert het de gezondheid en het welbevinden van kinderen in het algemeen.

Uitgangspunten:
1. *In de OWO-gemeenten bezoeken alle kinderen een voorschoolse voorziening.*
2. *Binnen de OWO-gemeenten is er een toegankelijk, dekkend en kwalitatief hoogwaardig aanbod van voorschoolse voorzieningen en VVE.*

Voor- en vroegschoolse educatie
Een onderdeel van het onderwijskansenbeleid is Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Het doel van VVE is dat kinderen zonder of hooguit met een beperkte achterstand aan groep 3 kunnen beginnen. Vanuit de landelijke kaders en wetgeving richt VVE zich op kinderen vanaf 2,5 jaar tot 6 jaar. De voorschoolse periode reikt van 2,5 tot 4 jaar, de vroegschoolse periode van 4 tot 6 jaar (groep 1 en 2 van het basisonderwijs). In dit beleidsplan staat beschreven hoe de gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland uitvoering geven aan het onderwijskansenbeleid.

Uitgangspunt:
In de OWO-gemeenten volgen alle doelgroepkinderen een aanvullend aanbod op de voorschoolse voorziening, in het kader van VVE.

2. Doelgroepdefinitie voorschoolse periode

Het Rijksbudget dat gemeenten ontvangen voor voorschoolse educatie is gebaseerd op de VVE-doelgroep in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar. Gemeenten mogen hun eigen doelgroepdefinitie hanteren. In de OWO-gemeenten kunnen peuters vanaf 2 jaar gebruik maken van de peuteropvang. Alleen peuters met een VVE-indicatie kunnen vanaf 2,5 jaar gebruik maken van het extra aanbod.

In de OWO-gemeenten zijn de volgende criteria geformuleerd (doelgroepdefinitie) op basis waarvan een VVE-indicatie door de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) kan worden toegekend:

1. Laag opleidingsniveau van één of beide ouders of verzorgers (maximaal eind-examen niveau LBO/VBO, praktijk onderwijs of vmbo basis- of kaderberoeps-gerichte leerweg; dit is conform de 'oude' gewichtenregeling van het onderwijs).
2. Laag stimulerend vermogen in de omgeving (bv. thuistaal, indicatie stevig ouderschap, omgevingsanalyse).
3. Het kind heeft een laag niveau op één of meer van de volgende gebieden: spraak-taalontwikkeling (inclusief rekenkundige begrippen zoals meer, minder etc.), motorische- en/of sociaal emotionele ontwikkeling.

De JGZ is vanuit landelijke wetgeving aangewezen als onafhankelijk indicatie orgaan. De VVE-indicaties worden afgegeven op het consultatiebureau (CB). De indicaties zijn gebaseerd op omgevings-, ouder- en kindfactoren. De criteria worden gezien als risicofactoren, waarbij er bij aanwezigheid van de criteria niet automatisch een VVE-indicatie wordt afgegeven. De professionele inschatting van de jeugdverpleegkundige is hierbij doorslaggevend.

VVE-indicatiestelling:

1. *De OWO-gemeenten streven naar 100% deelname aan VVE door peuters met een VVE-indicatie.*
2. *In de OWO-gemeenten verwijzen ook andere professionals op basis van hun deskundige inschatting een peuter (2-4 jaar) naar de JGZ voor een VVE-indicatie. Denk hierbij bv. aan pedagogisch medewerkers, gebiedsteammedewerkers of medewerkers van Vluchtelingenwerk. De JGZ blijft altijd de partij die de VVE-indicatie afgeeft.*

3. Toeleiding

Gemeenten moeten afspraken maken met de betrokken partners over toeleiding van kinderen met een VVE-indicatie. Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor voldoende VVE-plaatsen en een goede toegankelijkheid van Voor- en Vroegschoolse Educatie.

Kinderen met een VVE-indicatie volgen een VVE-aanbod in de voorschoolse periode, waarbij het kind gebruikt maakt van 16 uur VVE per week, in elk geval met ingang van augustus 2020. Tot augustus 2020 bedraagt het aantal uren VVE in de voorschoolse periode 10 of 10,5 uur per week.

Het VVE-aanbod in de OWO-gemeenten is op het moment van schrijven als volgt:

1. *In Opsterland zijn minimaal 43 VVE-plaatsen vanuit 7 organisaties op 14 locaties in 11 kernen;*
2. *In Ooststellingwerf zijn minimaal 57 VVE-plaatsen bij Scala op 7 locaties in 6 kernen;*
3. *In Weststellingwerf zijn minimaal 40 VVE-plaatsen op 4 locaties van Doomijn in 2 kernen. Op de overige locaties is een light-VVE aanbod.*

In de OWO-gemeenten zijn over de toeleiding naar het VVE-aanbod afspraken gemaakt

met de betrokken ketenpartners.

Bereik van VVE

In de OWO-gemeenten maakt ruim 70% van de ouders waarvan het kind een VVE-indicatie heeft ook werkelijk gebruik van het VVE-aanbod. Er zijn verschillende redenen waarom ouders geen gebruik maken van het VVE-aanbod (non-bereik). Bijvoorbeeld:

1. Ouders delen de visie op de spraaktaalontwikkeling van de JGZ (het consultatiebureau) niet.
2. Het kind bezoekt kinderopvang zonder VVE of een gastouder.
3. Afstand tot de VVE-locatie is bezwaarlijk.

Toeleidingsmonitor

De OWO-gemeenten maken met ingang van 2020 gebruik van de VVE-toeleidingsmonitor van de JGZ in de provincie Friesland. Daarmee is er beter zicht op het aantal VVE-indicaties, de daadwerkelijke plaatsingen en het non-bereik. In deze toeleidingsmonitor werken JGZ, gemeenten en kinder/peuteropvang samen. Uiteindelijk doel van de monitor is om inzicht te hebben en het VVE-bereik te vergroten.

4. Doorgaande lijn

Schoolbesturen zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van VVE (vroegschoolse educatie) in groep 1 en 2 van het basisonderwijs. Zij ontvangen daarvoor rechtstreeks middelen van het Rijk. De gemeente maakt met schoolbesturen afspraken over de resultaten van vroegschoolse educatie, de zogenaamde resultaatafspraken.

Een soepele doorgaande lijn van voor- naar vroegschool is belangrijk voor succesvolle VVE. Gemeenten maken afspraken met houders van kinder/peuteropvang en het onderwijs over een doorlopende leerlijn en overdracht van kindgegevens naar basisschool.

De voorschoolse voorziening, basisschool en ouders delen informatie met een helder doel: *het stimuleren van de ontwikkeling van het kind.* Dit geldt voor alle kinderen. De VVE-kinderen worden gedurende de vroegschoolse periode gevolgd en krijgen zo nodig extra ondersteuning. Onder extra ondersteuning scharen we zowel formele ondersteuning (bijvoorbeeld de inzet van een IB'er of deelname aan ondersteunende onderwijsprogramma's) als informele extra ondersteuning in de groep.

Bij kinderen met een VVE-indicatie is altijd sprake van een 'warme' overdracht van voorschool naar school. Een warme overdracht houdt in dat er een gesprek is over de bijzonderheden in de ontwikkeling van een kind op de volgende ontwikkelingsgebieden: spraak-taalontwikkeling, motorische- en/of sociaal emotionele ontwikkeling. Bij de warme overdracht zijn de pedagogisch medewerker en de onderbouwleerkracht aanwezig. De school kan ervoor kiezen om de IB'er aan te laten sluiten. De ouders worden uitgenodigd voor dit gesprek. De warme overdracht heeft als doel dat de zorg of ondersteuning gecontinueerd wordt op de basisschool.

Als ouders niet akkoord gaan met een overdracht van gegevens, mag geen informatie over de ontwikkeling van het kind worden gedeeld. Wel dient aan school doorgegeven te worden dat er een VVE indicatie is afgegeven, welk VVE programma het kind heeft gevolgd en hoe lang dit programma gevolgd is (WPO, art 167 lid 3).

1. *In de OWO-gemeenten maken we gebruik van een vastgesteld overdrachtsdocument.*
2. *In de OWO-gemeenten nemen de basisscholen informatie over de VVE-peuter, afkomstig van het overdrachtsformulier op in het eigen leerlingvolgsysteem. Uitgangspunt is dat in ieder geval de VVE-indicatie van het kind in het leerlingvolgsysteem van de school wordt opgenomen. Het monitoren van de doelgroepkinderen is nodig voor het verzamelen van VVE-resultaten.*

3. *In de OWO-gemeenten worden kinderen met een VVE-indicatie altijd 'warm' overgedragen naar de basisschool, door de voorschoolse voorziening.*

5. Resultaatafspraken

De financiering en regelgeving van VVE is sinds 2006 opgeknipt. Gemeenten ontvangen de middelen voor voorschoolse educatie en schoolbesturen voor vroegschoolse educatie. In de wet (Wet OKE, Wet Primair Onderwijs art. 167) is daarom vastgelegd dat gemeenten en schoolbesturen verplicht afspraken maken over de resultaten van voor- en vroegschoolse educatie. Naast het realiseren van een zo groot mogelijk bereik geven resultaatafspraken een stimulans aan de kwaliteit en opbrengsten van VVE. Resultaatafspraken zijn bedoeld als een streven en niet als doelen die gehaald moeten worden. Het werken met de resultaatafspraken laat, op gemeentelijk niveau, zien wat het effect is van de gezamenlijke inspanningen met betrekking tot VVE. Het proces moet leiden tot meer opbrengstbewustzijn en opbrengstgericht handelen op alle niveaus in de VVE-organisaties en tot een gezamenlijke focus, die, idealiter, ten goede komt aan de leerwinst van de VVE-kinderen.

De OWO-gemeenten hebben afspraken gemaakt met schoolbesturen over de resultaten van vroegschoolse educatie, geformuleerd in meetbare doelen. Deze resultaatafspraken zijn gericht op het in lopen van achterstanden bij kinderen zodat zij zonder of hooguit met een beperkte achterstand aan groep 3 kunnen beginnen. Ook zijn er afspraken met de voorschoolse voorzieningen, die bijdragen aan goede VVE-resultaten. Het gezamenlijk monitoren en evalueren van VVE moet leiden tot verbetering van de kwaliteit en opbrengsten van VVE.

6. VVE-coördinatie

De OWO-gemeenten zijn ieder voor hun eigen gemeente regievoerder voor VVE. De gemeente stuurt en coördineert de uitvoering en borging van VVE. Bij de uitvoering van de coördinatie betrekt de coördinator/gemeente partijen als schoolbesturen, instellingen voor kinderopvang, gebiedsteam en consultatiebureaus (JGZ). Er wordt regelmatig onderling overleg gevoerd binnen de Lokale Educatieve (Jeugd) Agenda (LE(J)A). Dit is ook de plek waar afspraken en beleid gemaakt worden en waar de evaluatie daarover plaats vindt.

Binnen de OWO-gemeenten is de coördinerende taak ingevuld, maar wordt op verschillende wijze uitgevoerd. In Oost- en Weststellingwerf is de taak extern ondergebracht bij de uitvoerende organisatie (Scala/Doomijn). In Opsterland voert de gemeente deze taak zelf uit.

7. Integraal VVE-programma

In Oost- en Weststellingwerf maken de voorschoolse voorzieningen gebruik van Piramide. In Opsterland hebben de voorschoolse voorzieningen zelf een programma gekozen dat voldoet aan wet- en regelgeving. Met behulp van de VVE-programma's wordt de ontwikkeling van peuters op de vier ontwikkelingsgebieden (spraak-taal, rekenen, motoriek en sociaal emotioneel) gestimuleerd.

1. *In de OWO-gemeenten maken de voorschoolse voorzieningen gebruik van een integraal VVE-programma dat voldoet aan artikel 5 van het 'Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie'.*
2. *In de OWO-gemeenten maken de voorschoolse voorzieningen gebruik van een door het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) erkend observatiesysteem voor het volgen van de brede ontwikkeling van peuters.*

8. Ouderbetrokkenheid

Ouders zijn in het leven van kinderen de belangrijkste personen. Tussen de meeste ouders en hun kinderen is sprake van een zodanige interactie, waardoor de ontwikkeling van het kind voldoende wordt gestimuleerd. Actieve participatie van de ouders van doelgroeppeuters is nodig om achterstanden te voorkomen of te verminderen. Een positieve grondhouding en transparante communicatie tussen ouders en voorschoolse voorzieningen/basisschool zijn hierbij erg belangrijk. De samenwerking met ouders heeft een positief effect op de ontwikkeling van kinderen. De pedagogisch medewerker of leerkracht ziet ouders als gelijkwaardige partner, die een waardevolle bijdrage kan leveren.

Ouders van VVE-doelgroepkinderen zijn niet over één kam te scheren. Om te bepalen welke ondersteuning nodig is voor ouders is het wenselijk om een analyse te maken van de gehele ouderpopulatie. Echter, maatwerk blijft het uitgangspunt.

In de OWO-gemeenten zijn ouders van VVE-peuters en -kleuters betrokken bij de uitvoering van VVE in zowel de voor- als vroegschoolse periode. In alle drie de gemeenten wordt op dit moment gewerkt met Stevig ouderschap, Stap-programma's en Boekstart. In Ooststellingwerf is er VVE-Thuis voor peuters en kleuters uit specifieke doelgroepen. Daarnaast zijn er in de OWO-gemeenten diverse vormen van thuisbegeleiding en jeugdhulp beschikbaar.

9. Externe zorg

Vanuit het integraal jeugdbeleid zijn gemeenten verantwoordelijk voor een sluitend netwerk van zorgverleners, zodat kinderen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

In de OWO-gemeenten bestaat de zorgstructuur rond peuters uit onder andere gebiedsteams, JGZ, consulent jonge risicokinderen, tutoren. De zorgstructuur is altijd aan ontwikkelingen onderhevig. Afstemming is continu nodig om een goede samenwerking op te bouwen en te behouden.

10. Interne kwaliteitszorg

Effecten van VVE zijn mede afhankelijk van de kwaliteit van de VVE die wordt geleverd door de voorscholen. Het gaat dan om de pedagogische en educatieve vaardigheden van de pedagogisch medewerkers, de wijze waarop het VVE-programma wordt gebruikt, de zorg en begeleiding die aan peuters wordt geboden, de inrichting van de ruimtes, enzovoorts. Van VVE-instellingen wordt verwacht dat ze deze kwaliteit regelmatig evalueren, verbeteren en borgen.

Inzet HBO'er

Vanaf 1 januari 2022 moet er een HBO'er in de voorschoolse educatie worden ingezet. De inzet beslaat 10 uur per jaar per doelgroepkind. Dit moet zorgen voor een hogere kwaliteit. Een pedagogisch beleidsmedewerker kan functioneren als coach, werkzaam zijn op de groep, bezig zijn met het pedagogisch beleid van de voorschoolse voorziening of een combinatie van deze taken uitvoeren. Daarnaast kan de HBO'er een schakel vormen tussen het gemeentelijk beleid, het beleid van de vve-organisaties en de uitvoer op de werkvloer.

De OWO-gemeenten hebben met VVE-aanbieders afspraken gemaakt over de wijze waarop interne kwaliteitszorg plaatsvindt en hoe ze zich over deze kwaliteit verantwoorden aan de gemeente. Criteria voor de verantwoording van de interne kwaliteitszorg zijn onderdeel van het VVE-uitvoeringsplan en de subsidie-afspraken.

11. Systematische evaluatie van VVE op gemeentelijk niveau

De evaluatie op gemeentelijk of ook wel beleidsniveau vindt regelmatig plaats in het overleg dat de gemeente voert met de ketenpartners. Dit kan leiden tot conclusies voor verbeteringen of aanpassingen van het beleid.

De OWO-gemeenten evalueren jaarlijks het eigen VVE-beleid, de afspraken, de uitvoering en de resultaten.

12. VVE-condities

In de wet is geregeld dat de Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst (GGD) de basiskwaliteit van de voorscholen beoordeelt op basis van artikel 1.63 en artikel 2.21 van de Wet kinderopvang. De GGD toetst als eerstelijns toezichthouder zowel de algemene basiskwaliteit (zoals veiligheid en gezondheid) als de basiskwaliteit van de voorschoolse educatie: hoeveel tijd VVE per week, groepsgrootte en dubbele bezetting, opleidings- en scholingseisen van de VVE-beroepskrachten en gebruik van een VVE-programma. Dit legt de GGD vast in een rapport.

In de OWO-gemeenten beoordeelt de GGD de basiskwaliteit van de voorscholen jaarlijks en brengt hiervan een rapport uit aan de houders van kinderopvanglocaties en de gemeente. De OWO-gemeenten hebben een A status.

De Inspectie van het Onderwijs onderzoekt als tweedelijns toezichthouder kwaliteit kinderopvang in het algemeen, ook specifiek de kwaliteit van de uitvoering van VVE. Doel daarvan is de kwaliteit van de peuter- en kinderopvang en VVE op hoog niveau te brengen en te houden. Via de jaarlijkse gemeentelijke bevraging VVE verplicht de Inspectie van het Onderwijs gemeenten om inzicht te geven in de kwaliteit van de uitvoering van VVE. De gemeentelijke analyse heeft niet tot nadere vraagstelling vanuit de Inspectie van het Onderwijs geleid.

Gemeentelijk VVE-subsidiekader
In het subsidiekader (verordening of regeling) staan aanvullende voorwaarden beschreven voor de uitvoering van VVE, waarmee de gemeente kan sturen op de kwaliteit van VVE. Daarnaast geven de subsidievoorwaarden grip op de besteding van VVE-subsidiegelden.

De OWO-gemeenten maken voor de uitvoering van VVE gebruik van een subsidiekader om te garanderen dat de verstrekte subsidies op de juiste wijze worden gebruikt.

13. Gezamenlijke opdracht

De manier waarop de ketenpartners in de voor- en vroegschoolse periode het VVE-aanbod uitvoeren, is mede bepalend voor de uitkomsten. De gemeente spant zich in om ketenpartners hierin daar waar mogelijk te faciliteren en ondersteunen.
De ketenpartners zijn in ieder geval; de JGZ, aanbieders van voorschoolse voorzieningen en het primair onderwijs. Op casusniveau kunnen desgewenst andere partners betrokken worden.

De OWO-gemeenten geven in nauwe samenwerking met ketenpartners uitvoering aan VVE. Zonder de ketenpartners is het niet mogelijk om VVE-beleid te ontwikkelen en uit te voeren.